

Proletaarisesta taiteesta

(K. Semenovin mukaan.)

Taide ja politiikka! Mitä niillä on toistensa kanssa tekemistä? Taiteella on oma tarkoituksensa, eikä sen tarvitse mitään sivullisia tarkoituksia päällä. Niin ärhentelevät vanhoilliset esteetikot.

Mutta mitäpä niistä. Eihän olekaan kysymys taiteen auttamisesta politiikan alaiseksi, vähimmäistään sekaantumisesta vapaaseen luomiseen. Päinvastoin. Taiteilija voi luoda aivan vapaasti mitä ja miten haluttua. Mutta tämän vapaan luomisen tuloksia, taiteellisia arvoja, voidaan käyttää mitä moninaisemmilla tavoilla: esteettisiin, kasvatuksellisiin, esteettisiin (siveysopillisiin), valtiollisiin y. m. tarkoituksiin.

Kysymyksen on sitä, mistä taiteesta on puhetta, siitäkö, joka vuosisatojen vieressä on ollut valtiollisena, Medicien, Ludvigien, tai nykyajan kuninkaiden, Rockefellerien ja Morgani- en, monopolina ja heidän käsissään sorron välineenä? Vaiko siitä uudesta tulenleimaustaiteesta, joka vasta alkaa sarastaa ja jota tuotaan proletarisen monarkin valtavilla iskuilla.

Niin nouseekin esille kysymys porvarillisesta ja proletaarisesta taiteesta. Kaavallisesti asetetaan kysymys näin: Vanha porvarillinen maailma tarttui kourineen myös taiteeseen käyttäen sitä välineenä. Ja tässä itsekkyyden maailmassa kehittyi myös yksilöllinen, joukkola halveksiva taide. Siitä syystä koko sen ajan taide on pelkkää porvariston taidetta, joka on jäljettömiin hävitettävä, jotta voitaisiin sen tilalle luoda uusi taide, proletaarinen kollektiivinen, hengeltään ja sisällykseltään vallankumouksellinen taide.

Tämä katsantokanta ei kuitenkaan ole oikea, niinkuin eivät ole oikeat sen yhteiskuntaopilliset perustelut. Vain näiltä poliittisilta voimat vakavasti väittää, että yhteiskunnallinen vallankumous tapahtui kädenkänneestä 25 p:nä lokak. 1917. Todellisuudessaan nuo päivät merkitsivät vain kaupan valmistuneen kehitysprosessin laukeamista, valtaan nousseiden yhteiskunnallisten voimien toteamista. Vuosikymmeniä oli kehittynyt vallankumous, ennen kuin se voi antaa musertavan iskun.

Mutta vielä aikaisemmin kuin ilmennivät ensimmäiset vallankumoukselliset iskut, alkoi proletaarisissa joukoissa itää vallankumouksen aate. Proletaarisella näkemyksellä saattoivat jo jotkut henkilöt havaita nousevan luokan merkityksen ja sanoihin pukea sen toteutettavaksi tulevan vallankumouksen aatteen. Kun pieninä pilvinä taivaanrannalla kohosivat myrskyn merkit, ilma sakeni, välähtelivät salamet, kunnes vihdoin ukkosen jyrinön rynnäsi esiin myrsky.

Siis ensin sana, sitten liike. Tämänlainen katsomus ei ole ristiriidassa Marxin teorian kanssa, että aatemaa- ilma on van yhteiskunnallisen perustajan heijastusta. Luonnollisesti uuden luokan esiintyminen välttämättömästi synnyttää sen luokan aatteen ideologian.

Taide, todellinen taide, ei matele elämän hännässä, vaan kulkee sen edellä. Se sitoo ilmassa liitelevät yhteiskunnalliset aatteet, luo ne kuviksi ja väreiksi ja heittää ne hämmästyneen maailman silmille, joka on yhä epäillisten katsomusten asteella. Jo ennen kuin saapuu myrsky, "ihlää ylväs myrskyhinta" ja julistaa: "Myrsky saapuu tuokiossa."

Kaiken vanhan taiteen kelvottomaksi, porvarilliseksi julistaminen merkitsisi näin ollen lukuisia kultajyvi- en pois heittämistä. On otettava edellisiltä ajoilta, jopa kaikilta ajoilta ja kaikilta kansoilta, kaikki mikä niiden kulttuurissa on tulen sukua, kirjasta, kumouksellista.

Taide on aina kumouksellista. Se hakee aina uusia muotoja, aatteita.

Muuten se ei olekaan taidetta, vaan pelkkää ikävää vanhan märehtimistä. Aischylos, elämältään ylimys, osottautui luomisessaan kumousmieheksi esittäessään Prometeuksen, joka toi ihmisille taivaasta valon sekä joutui itsevaltiaan Zeuksen, kansan pimeydessä pitäjän, käskystä kahlituksi Kaukasus-vuoreen, jossa korppikotka ikuisesti hänen ruumistaan raatelee.

Jos siis porvarillinen kulttuuri on antanut meille joukon vallankumouksellista, jopa rebellisen proletaarisakin taidetta, niin ei toiselta puolen paljolla sillä, mitä lokakuun jälkeen on "proletaarisena" taiteena tarjottu, ole mitään tekemistä proletariaatin kanssa. Paljon siltä on samanarvoista kuin sana: isken kuin isken, mitään en ymmärrä!

Paljon syvemmältä ovat silmänneet proletarisen taiteen olemukseen ne, jotka lähtevät kollektivismiin katsantokannalta. Jos itsekkyyks ja yksilöllisyys, porvarillisen ajan piirteitä löivät leimansa taiteeseenkin ajaen taiteilijoita luomaan vain "valiojoukko" niin aika, joka rakentaa ihmisten yhteisyyden, kommunismin perusteella, epäilemättä asettaa taiteelle uusia tehtäviä.

Ei kollektiivinen luominen kylläkään ole ensikertaa päiväjärjestyksessä. Jo vanhana ja varsinkin keskiaikana muodostui taiteilijain, suurten opettajain, ympärille koulukuntia, jotka elivät ja loivat yhdessä. Saksalainen romantiikka 1700-luvun lopulla herätti "kansanrunouden" harrastuksen ja vaikutti silloisiin taiteilijoihin Venäjällä tämä ilmeni isänmaallisena slavofiilisytenä.

"Kansan" runouden tulkitsijat seittelivät, että se taiderunouden vastakohtana ei ole yksityisten henkilöiden, vaan kansan yhteisluomisen tulosta. Mutta kuinka tämä yhteisluominen tapahtui, sitä ei monikaan itselleen täysin selvittänyt. Tutkimus on osoittanut, että kansan keskuudessa oli runoilijoita, laulajia, sadukertojia, soittonleikkoja, jotka tulkitivat sen iloja, suruja, kärsimyksiä niin, että se vastaisi yleisiä, kollektiivisiä kansan henkeä. Nämä runot, laulut, säveleet elivät sitten kansan suussa ja tuhansin kerroin toistettuina muokkaantuivat ja muuntelivat. Yksilöllisen mielikuvituksen luomusta siten kollektiivisesti kehitetään.

Ja niin tapahtuikin kollektiivinen luominen. Luovan henkilön olemus vapautuu henkilökohtasesta yksilöllisyydestä, imee itseensä joukon katsomuksen ja olemuksen sekä tulkitsee sitä. Hänen luomansa tuote menee siten kollektiivin muokattavaksi. Elvääkin vain "kansan" nimettömät laulajat, vaan jopa sen hengestä kaukana olevat "sivistyneistön" runoilijat, väliin joutuivat niin lähelle kansan elämyksiä, että välttämättä onnistuivat niitä tulkitsemaan. Ja niinpä menivätkin kansan- ja taiderunouden rajat sekaisin, kun nimellisten ja nimettömien laulajain laulut elivät ja muokkaantuivat kansan suussa. Ja ymmärrettävää se onkin. Eihän ole kansan maailmankatsomus pysyvä eikä vakkiintunut, se on laaja kuin aro ja syvä kuin lainehtiva meri. Monellaisia mielialoja ja tunteita tulkitsevat kansan luomukset.

Nyt puhuttaessa proletaarisesta taiteesta on vältettävä niitä erehdyksiä, joihin jouduttiin "kansan" runouden suhteen. "Kansalla" ahtaamassa mielessä ei aina tarkoitettu pelkkiä pikkuporvarillisia joukkoja, vaan etupäässä talonpoikia ja työväkeäkin — siitä johtui sen runouden kirjavuuskin.

Proletaarinen taide on siis vain osa kansan luomuksesta. Voisimme määrittellä sen näin: Kaikki, mitä proletariaatti luo tai omaksuu, kuuluu proletarisen taiteen alaan.

Proletariaatista tai proletariaatin kautta, mutta ei proletariaattia varten — se on tarkasti muistettava.

On näet kovin paljon niitä, jotka haluavat luoda proletariaattia varten. Mutta itse asiassa ne vain yrittävät

Oletko Sinä Syönyt Tänään?

Venäjällä on miljoonia ihmisiä, joilla ei ole syötävää!

Ne miljoonat sylilapset, nuorukaiset, naiset ja miehet tahtovat kiittää sinua lahjottamastasi leipäpalasta.

Sinä voit kiittää itseltäsi aterian tänä päivänä. Sinä voit kiittää itseltäsi yhden ruoka-annoksen päivässä koko viikon ajan ja antaa tuon säästösi (lähetetään lahjotuksenne rahana, jolla voidaan ostaa leipää naisille ja miehille ja maitoa lapsille) Venäjän nälkäalueen kärsiville.

Tässä oleva lista täyttäkää; merkitkää lahjottamanne summa ja lähetäkää siihen liitettyä osoitteella

To the Friends of Soviet Russia,
201 West 13th Street,
New York City.

I herewith remit the sum of \$.....to aid the famine stricken of Russia.

(Tämän avulla lähetän summan \$..... nälkähädässä oleville Venäjällä.)

Nimi Osote

Seuraavat henkilöt kuuluvat Friends of Soviet Russian Neuvonantokomiteaan:

Stokes, Elmer T. Allison, Ludvig Lore, Edgar Owens, Hulet M. Wells, William F. Dunn, Dennis Batt, Jack Carney, Mary Heaton Vorse, Ella Reeve Bloor, Robert Minor, Max Eastman, Prof. H. W. L. Dana.

Jäsenet vastuunalaisessa ja päätösvaltaisessa komiteassa: Allan S. Broms, Jas. P. Cannon, Dr. J. Wilenkin, Dr. William Hendelson, Dr. Leo S. Reichel, Caleb Harrison, Dr. J. W. Hartman ja A. B. Martin.

tunkea omaa makuaan proletariaatin ja konsertteja voi proletariaatin henkeä vastaava laulun pätkä levitä nope- le. Näiden kutsuttujen joukossa on vain vähän valitulta. Ainoastaan ne ammin ja laajemmin kuin sellainen, luomukset, jotka proletariaatti omak- jota väkisten sille tungetaan paino- set ja sulattaa itseensä, kuuluvat pro- musteen ja teatterilavan kautta, letarisen taiteen alaan.

Ei siis esim. pelkkä vallankumous- aatteen ympäri kiertyvä taide ole itsestään proletaarista. Muistakaamme että kaikkina aikoina on kaiken tosi- taiteen olemus ollut vallankumouksel- linen. Kysymys on siitä, minkä luokan vallankumouksellisuutta se milloinkin tulkitse.

Moninaisten uudistus intoilijain hommat saada toimeksi jättäjästeatereita ja patkijärjestelmiä, joiden kautta koko kaupunki voisi samaa el- tystä kuunnella, ovat lapsellisia. Aito-porvarillisessa Lontoossa ja New-Yorkissa on jättäjästeatereita, joi- hin mahtuu kymmeniätuhansia ihmisiä, mutta ei se luo mitään proletaarista taidetta. Ei se, että valtavat joukot yhtäaikaan nauttivat taiteesta tee sitä proletaariseksi vaan se, että määrätyn luokan, proletariaatin, yhteisähtö tulee yleiseen omaksuttavassa asussa tulkituksi, ilman erinomaisia laitteita, nuotteja, gramofoneja

MARXIN MIETTEITÄ TIETEESTÄ. Alku on aina hankala, se on totta joka tieteen alalla. Tiede olisi tarpeeton, jos oljoitten ilmaisumuoto ja olemus kävisivät al- na yhteen.

Tieteelliset totuudet näyttävät aina paradokseilta (nurinkurisilta) kun niitä katselee jokapäiväisen kokemuksen kannalta, joka vain näkee olemuksen petteävän ulkonäön.

Ei ole leveää valtatietä tieteseen, ja ne vain voivat toivoa pääsevänsä niiden valoille kukkuloille, jotka el- vät pelkkää kiivetä sen jyrkkiä kallo- polkuja.

Tiede ei saa olla itsestä huvia; ne jotka ovat kyllin onnelliset antau- tuakseen tieteiliseen työhön, olkoot myös ensimmäiset antamassa tietonsa yhteiskunnan palvelukseen.

Kenelle ei vielä tule Toveritar tilatkoon sen heti!